

GRISPRODUKTION

Nu vet danskarna värdet på grisar med hel svans

DANMARK

Till våren levereras en halv miljon danska grisar i det projekt som går ut på att minska svanskuperingarna. Auktionen fastställde merbetalningen till motsvarande 75 svenska kronor per gris vilket är mer än vad grisuppfödarna hade förväntat sig.

Projektet går under namnet ”Hele haler” och siktar till att börja med på att 2028 generera 4 miljoner grisar som inte har svanskuperats. Det ska ställas i relation till de drygt 30 miljoner grisar som årligen produceras i Danmark av vilka det i nuläget bara är 1–2 procent som får behålla svansarna.

Bakgrunden är att branschen vill inleda den förflyttning som de flesta bedömare tror kommer att ske inom EU och som innebär att svanskupering vid någon tidpunkt kommer att förbjudas.

När svanskuperingen startade på 1970-talet motiverades den lustigt nog med djurvelfärd. Grisarna skulle inte behöva få sina svansar sönderbitna, säger Niels Peder Nielsen, chefskonsult på Landbrug & Fødevarer och den som leder projektet.

”Ersättningen blev högre”

Näringsen tecknade förra året det politiska avtalet ”Sammen om dyrene” (Tillsammans om djuren) där minskad svanskupering ingår. Arbetsmodellen är att uppfödare får anmäla ett antal grisar och ange hur mycket pengar de begär i kompensation. När kvoten är fylld är det den högsta summan som ligger till grund för ersättningen till samtliga. Pengarna kommer från Svinavgiftsfonden som alla grisuppfödare är med och bekostar, även de som nu inte ska svanskupera.

Den 15 juni i år hölls den första ”auktionen” med målsättningen att säkra en halv miljon grisar. Den landade till slut på 515 652 grisar och ersättningen fastställdes till 50 danska kronor per gris, motsvarande ungefär 75 svenska kronor, som framför allt ska kompensera för större ytor per gris och utökad tillsyn. 23 suggesättningar och 15 köpare av smågrisar anmälde grisar som ska levereras med början 2026.

Ersättningen blev högre än vad jag hade förväntat mig. Jag kan vara ärlig och säga att vårt bud låg en bit närmare 40 kronor per gris, säger Nikolaj

Fler grisar med hela svansar är målet i Danmark med det projekt som går i skarpt läge från och med årsskiftet.

Foto: Ann Lindén

Niels Peder Nielsen är chefskonsult på Landbrug & Fødevarer och leder projektet med att 2028 ha 4 miljoner danska grisar med hela svansar.

Foto: Göran Berglund

Fakta: Svanskupering i EU

- EUs djurskyddsdirektiv från 2013 förbjuder rutinmässig svanskupering men ändå är detta precis vad som görs med majoriteten av grisarna i de allra flesta medlemsländer.
- Kryphålet är att svanskupering enligt EU-lagstiftningen kan tillåtas om det finns bevis på att skador har uppkommit och förutsatt att åtgärder har vidtagits för att förhindra svansbitning och andra oönskade beteenden.
- 2021 svanskuperades mer än 90 procent av alla grisar i EU.

Källor: Svenskt Kött, SLU

Kjellerup, som är produktionschef för Rubenlund Agro, en integrerad besättning på Langeland som levererar 65 000 slaktgrisar årligen.

”En tradition”

Från och med årsskiftet är det skarpt läge men Rubenlund Agro har redan kommit en bra bit på väg. Redan i slutet av 2024 fanns det en period på fyra veckor då samtliga grisar som skickades till slakt hade hela svansar. Sedan den 1 juni i år har kuperingen upphört helt och hållet.

Svanskupering är i mångt och mycket en tradition. Det är något vi gör för att vi alltid har gjort det. Därför behöver vi ett kulturskifte och då är den ekonomiska kompensationen viktig för att motivera en förändring. Men man ska vara ärlig med att denna förändring innebär utmaningar för oss, säger Nikolaj Kjellerup.

Rubenlund Agro har fokuserat på att säkra tillgången på vatten, den rätta mängden foder och god ventilation. Arbetet har bland annat inneburit att man nu har en standardiserad ventilationskurva för sina stallar. Beläggningen i boxarna är lägre och det finns en avlastningsbox för grisar som behöver skiljas från sin grupp. Som förströelsematerial finns utöver träkäppar i rör numera också halmhäckar.

Det kanske låter enkelt men det gäller att grisarna varken har det för varmt eller för kallt och att de inte saknar vätska eller foder. Helt klart är det torrfoder som gäller. Sedan tar våra djurskötare numera också en extra runda för att ha bättre koll, fortsätter Nikolaj Kjellerup.

Gäller att hitta köpare

All ersättning går till smågrisuppfödaren som sedan får komma överens om fördelningen om grisarna säljs vidare för slutgödning. Ersättningsmodellen gäller även för de smågrisar som exporteras till i första hand Polen, Tyskland och Nederländerna.

Här gäller det ju att den danske uppfödaren hittar köpare som är beredda att ta emot grisar med hela svansar vilket kanske inte är helt lätt alla gånger, säger Niels Peder Nielsen.

Producenten binder sig för ett år i taget. Nästa auktion för ytterligare 500 000 grisar hålls under våren 2026 och totalt blir det därmed 1 miljon grisar under året. Antalet är sedan tänkt att fördubblas för varje år för att 2028 landa på 4 miljoner. Hur man går vidare därifrån är ännu inte bestämt.

Göran Berglund 010-184 42 83
goran.berglund@landlantbruk.se

MEJERI

Hanna Bellner.

Foto: Arla

Arla får ny jordbrukschef

■ Hanna Bellner blir från och med den 15 december ny jordbruks- och medlemschef i Arla Sverige. Hon efterträder Frida Carlsson som slutar efter ett år.

Arlas nya jordbrukschef är ursprungligen från Skänninge och har en masterexamen i företagsekonomi. Hanna Bellner har under sina 15 år i företaget haft flera ledande befattningar inom både försäljning och marknad, senast som chef för säljkåren mot dagligvaruhandeln.

Göran Berglund

Jordbrukarstöden för 2025 spikade

■ Jordbruksverket har beslutat om beloppen för de jordbrukarstöd som bestäms i euro. För 2025 års utbetalningar är kursen 1 euro 11,0565 kronor.

Delutbetalningarna för vissa stöd och ersättningar påbörjas den 14 november.

Några av de jordbrukarstöd som beloppen fastställs för är:

- **Gårdsstödet:** 134,80 euro per hektar.
- **Stöd till unga jordbrukare:** 92,72 euro per hektar.
- **Nötkreatursstöd:** 93,23 euro per djurenhet.
- **Ersättning för ekologisk produktion – spannmål, oljväxter, proteingrödor:** 162 euro per hektar.
- **Ersättning för ekologisk produktion – djurersättning åkermark:** 195 euro per hektar.
- **Ersättning för blommande åker och fältkant – Kompensationsstödsområdet (stödområde 1-12):** 282 euro per hektar.
- **Ersättning för blommande åker och fältkant – Utanför kompensationsstödsområdet, inom Göta-lands södra slättbygder (stödområde 13 a):** 434 euro per hektar.

Marie Henningsson